

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

XLVI. Qui in jus succedit alterius, eô jure, quô ille, uti debet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

verisimiliter actum sit, attendi oportere, aperte docemur, *l. Scire 13. ff. de Excusat. eorum. c. 2.* Modestinus, *Est, inquit, maximè verba legis hunc habeant intellectum, tamen mens legislatoris aliud vult: partim verò; quia tritum illud, Ubi verba legis deficiunt, deficit ipsa lex, sic exaudiendum est, Nisi juris proviso aliud sequi jubeat, Tiraquell. l. cit. n. 35.* In obscuris autem verisimilia & plerumque contingentia inspicere ac sequi, legalis & canonica proviso, imò Regula nos docet. Posterius; quia probatio concludens solum esse debet, quando rei vera & perfecta probatio haberi potest. Quando autem talis haberi nequit, sufficit præsumptiva, præsertim fundata in verisimilitudine & iis, quæ communiter contingunt, Baldus & Salicet. *l. Non hoc cit. ille V. Revoco, iste V. Circa, & Gaill. Lib. 2. Observat. 97. n. 6.*

6. Pro præsentis & Reg. 114. cit. cum Reg. 9. & 30. supra declaratis conciliatione probè advertendum est, utrasque subsidiarias esse; cum, quando disponentis cujuscunque mens ex dispositionis tenore aut aliunde explorata est, quæstio voluntatis & undecunque petita interpretatio non admittatur, *l. Ille 25. ff. de Legat. 3.* & supervacanea perinde sit, ut lucernæ illatio ad diem meridianum, clarissimo solis lumine illustratum.

Quando autem ea perspicua & certa non est. Imprimis attenditur, quod à disponente, vel inter contrahentes est actum, *l. Semper 34. pr. ff. hic. l. Emprioni 3. & l. Cum quid 4. ff. de Rob. credit.*

Si de eo non constat, secundum Reg. 114. & præsentem inspicere & sequi oportet, quod verisimilius, & in ejusmodi negotiis fieri plerumque consuevit. Quid autem verisimilius sit, ex consuetudine usive loquendi ac scribendi ipsius disponentis: ex consuetudine loci: ex prævio

aut dispositioni subiecto tenore instrummenti: ex conditione, qualitate & affectione personarum, inter quas negotium est gestum: ex rerum inter se v.g. pretii cum merce comparatione & similibus circumstantiis aliis desumi potest.

Si ex his disponentis mens verisimiliter non appareat, ad verborum significationem propriam recurendum est, *l. Non aliter 69. ff. de Legat. 3.*

Demum, si, his omnibus consideratis, disponentis voluntas obscura remaneat, Reg. 9. Reg. 30. cit. & id, quod minimum est, sequimur: nisi hoc quoque non appareat, & dispositio propter nimiam obscuritatem & incertitudinem pro irrita sit habenda.

REGULA XLVI.

Qui in jus succedit alterius, eò jure, quò ille, uti debet.

SUMMARIUM.

1. Similis huic Regula Civilis.
2. Successor alius Universalis est, alius Particularis.
3. Sensus Regulae:
4. *Que in defuncti herede:*
5. *In successore in Regno vel Principatu,*
6. *Vel in Pralaturà aliàve dignitate Ecclesiastica:*
7. *Et in singulari etiam successore procedit:*
8. *Mors Ultimam defuncti voluntatem non solvit.*
9. *Obligatio ex maleficio non transit in heredes.*
10. *Difficultates Regulae objectæ,*
11. *Et soluta.*

Eadem

1. **E** Adem à Paulo JCT.º sic traditur, *Qui in jus vel dominium alterius succedit, jure ejus uti debet: quæ est 177. in Pandectis.*
2. Est autem Successor, ut verbis *In jus vel dominium* JCT.º insinuat & in *Reg. Cùm quis 14. pr.* monui, alius Universalis, alius Particularis. Universalis dicitur, qui in Universum sive omne jus defuncti succedit, ejusque personam representat: ut hæres, *l. Quotiens 9. §. 12. ff. de Servit. 2. Instit. de Hæred. instit.* sicut & bonorum possessor & fideicommissarius, qui in omni causa hæredis locò habetur, *l. Non minus 20. §. 3. ff. de Hæred. Petit. l. Prator 117. §. l. In pari 128. ff. hie. sive hæres ex asse, sive ex parte tantùm sit; quod enim juris in toto, idem in qualibet ejus parte est, l. Quæ de tota 76. ff. de R. V. & pro ea parte, pro qua hæres est, representat defunctum, pro eaque in prohibitis & permisis eodem jure utitur, quo ex asse hæres pro asse: licet in partibus cæteris extraneus reputetur, *l. Adulta 6. C. de Hæred. instit. & ibi Salicetus.* Particularis sive, ut aiunt, Singularis Successor est, qui in certa aliqua re vel jure singulari succedit: ut legatarius & qui ex donatione, cessione, emptione, permutatione &c. aliquid consequitur, *§. fin. Instit. Per quas pers. acquir.**
3. Successori universali affinis valde est, qui alteri in Regno, Principatu, Prælatu, Dignitate &c. succedit.
4. Omnibus his successoribus accommodatus præsentis & cit. *Regule Civilis* sensus est, *Qui in alterius jus dominiumve succedit, eodem, quò autor, sive is, in cuius jus vel dominium succedit, agendi vel excipiendi jure utitur, Dynus ad banc & Decius ad Reg. Civilem cit. uterque num. 1.*
- Et quidem, si successor universalis sit, jus agendi, tam personale quàm reale

& mixtum atque in rem scriptum; quod defuncto competeat, etiam competit ipsi: & jus agendi, quod competeat contra defunctum, etiam competit contra ipsum, *pr. Instit. de Perpet. & temp. act.* Et contra ipsi & contra ipsum competit jus excipiendi, quod defuncto, vel contra ipsum competeat, *Dynus cit. n. 10 & 2. usque ad eò, ut adversus hæredem nomine hæreditariò conventum doli actio detur, l. Hæredem 13. ff. de Dolo, & ipsi noceat mala fides defuncti; ut, licet ipse in bona sit, ut capere tamen nequeat rem, à defuncto malâ fide possessam & ad se devolutam, l. Cùm hæres 11. ff. de Diversi. temp. prescript. & §. Diutina 7. Instit. de Usucap.* Eodem modò defuncti factò hæres contravenire ne ex propria quidem persona potest; cùm, si mater domum, aliâve bona filii paterna vendiderit, filius, si hæres esse voluerit, domum & bona illa paterna per eam vendita vindicandò revocare ne ex propria quidem persona possit: & si contravenire velit, doli mali exceptione valeat submoveri, *l. Cùm à matre 14. C. de R. V. & si Titius rem alienari testamentò paternò prohibitam nihilominus extra familiam alienârît, filius ab eo hæres institutus alienationem revocare nequeat asserendò, se in re alienata fuisse substitutum, l. Filiusfamilias 114. ff. de Legat. 1.* Ratio omnium est; quia Juris fictione hæres una eadèmq; persona reputatur cum defuncto, *Novell. 48. pr.* una autem eadèmq; res vel persona diverso Jure non debet censeri, *c. Cùm in tua 30. de Decimis & l. Eum qui 23. pr. ff. de Usucap.*

5. Simile ferè agendi excipiendique competit successoribus in Regno vel Principatu; cùm ab antecessoribus suis inita Pacis fœdera aliâsque pactiones publicas, & cum subditis etiam suis initos contractus nequeant revocare: sed iis uti & in-

L 1112 feudatio,

seudationibus per antecessorem factis stare, etiam ipsi teneantur; quod si iis stare vel contravenire in ipsorum esset potestate, ab humano commercio facile submoventur; quod non facile esset, qui tantò iacturæ periculò cum ipsis contrahere vellent.

6. Prælati quoque tam Secularis quam Regularis Ecclesiæ vel Monasterii sui nomine agendi excipiendique jus transit ad successorem; quòd, sicut hæres, *l. Hæreditas 62. ff. de R. J.* sic ipse quoque in antecessoris sui jus succedat, *Glossa in c. V. Prædecessore, de Solut. & ibi Panormit. n. 1.* Unde ab antecessore sua gesta rata habere, *arg. c. Quoniam 14. de Offic. deleg. pactis Ecclesiæ vel Monasterii sui nomine initis stare, can. Eleutherius 18. q. 2. eòdem nomine contracta debita, c. 1. cit.* & advocato pro illius defensione legitime constitutam pensionem solvere tenetur, *Zabarella in Clement. 2. de Reb. Eccles. alien. q. 10.* Ejus quoque officii est, etiam re adhuc integrâ, exequi rescripta Apostolica ad antecessorem suum Prælaturæ intuitu directâ, *c. Quoniam cit.* cum vi ejusmodi rescripti contra antecessorem suum impetrati etiam ipse valeat conveniri, *c. Dilecti 17. de Foro compet.*

7. Si verò successor sit singularis, v.g. legatarius, donatarius, emptor, factâ rerû traditione, eas concernentia agendi excipiendique jura realia, quæ competebant auctori, competunt etiam ipsi; quia etiam in hujusmodi successorem res transferuntur cum sua causa, quæ apud autorem fuit & esset futura, si apud eum permaneret, *l. Alienatio 67. ff. de Contrab. empt. & l. Traditio 20. ff. de Acquir. rer. dom. cujus: §. 1. Ulpianus ait. Quoties autem dominium transferitur, ad eum, qui accipit, tale transferitur, quale fuit apud eum, qui tradidit. Si servus fuit fundus cum servitutibus transit: si liber, ut fuit: sic*

enim cum prædico vendito ac tradito aquæ ducendæ servitus ad emptorem transit, *l. Si aqua ductus 47. ff. de Contrab. empt.* & successor in loco istius immunitas & quæcunque privilegia ipsi profunt, *l. 1. §. 44. ff. de Aqua quovis, & ff. & l. Formâ 4. §. 3. ff. de Censibus.* Secus est de jure & obligatione merè personali; hæc enim sine cessione ad successorem singularem non transeunt: sed sequuntur personam, cum eaque extinguuntur, *l. 1. §. 16. ff. ad S. C. Trebell.* Hinc certè est; quòd legatario, donatario, emptori &c. non noceat mala fides legantis, donantis, vendentis, *l. An vitium 5. ff. de Divers. temp. prescript. & §. Quod autem 7. Instit. de Usucap. juxta dictâ Lib. 2. tit. 26. n. 49.*

8. Supervacanea hæc de jure ad successores transmissio disertatio videri inde potest; quòd mors omnia solvat, *Novell. 22. cap. 20. pr.* Sed malè; quantumvis enim hoc ita sit quoad agendi excipiendique voluntatem inexistentem defuncto, & omnia ferè tollantur, quæ ei inhaerent; cum, subiecto perempto, ejus virtutem & qualitates interire, sit necesse: ea tamen, quæ supræ voluntatis elogio defuncto placuerunt, à morte robur accipiunt, & confirmantur, teste Apostolo ad Hebræos *cap. 9. v. 17.* Ex contractibus etiam, qui consensu perficiuntur, duo tantum, re adhuc integrâ, morte dissolvuntur, scilicet Mandatum & Societas, exceptis tamen etiam casibus *l. Qui negotia 34. §. 1. ff. Mandati & l. Actione 65. §. 9. & 10. ff. Pro Socio.* Reliqui hujusmodi contractus omnes, uti & Stipulatio, & qui re perficiuntur, ad hæredes transeunt, Precariò duntaxat exceptò, *l. Cum precariò 17. §. 1. ff. de Precario, Cujacius apud Barbosa Lib. 11. Axiomat. cap. 10. n. 11.*

9. Neque cum hæredis in omne jus defuncti successione pugnat; quòd ex istius maleficio ortæ obligationes non transeunt in

ant in heredem; quia hoc receptum est, ne ulterius progrediatur poena, quam delictum, *L. Sancimus 22. de C. Penis*. Quatenus tamen ex defuncti delicto ad heredem pervenit, eatenus etiam ipse tenetur & convenitur, *L. In heredem 26. ff. de Dolo*; cum, quod turpiter & scelere quaesitum est, ad ejus compendium non debeat pertinere, *L. Quod diximus 16. §. 1. ff. Quod met. causa gest. ne alieno scelere dicitur, L. Unic. C. Ex delict. defuncti*. Quin, si iudicium contra defunctum lisque super crimine contestata sit, haeres quoque in solidum obligatur, *L. eit. §. 1. in fine, Instit. de Perpet. Temp. act. quod litis contestatio habeat effectum quasi contractus, per quem litigantes ad id, quod per sententiam definitum fuerit, perinde obligantur, ut si verè contraxissent, L. licet 3. §. 11. ff. de Pecul. Gaill. Lib. 1. observat. 74. n. 6.*

10. Non eòdem, quò autor, sed aliquando majori, aliquando minori jure uti successorem permissum, efficacius suadent apertè in eam rem Juris definitiones; primò enim donationem ob ingratitude revocare donator, non etiam haeres potest, *c. fin. de Donat. §. l. fin. C. de Revoc. donat.* Secundò, maritus in dote privilegiatus est; ne conveniatur ultra id, quod commodè facere potest: ejus autem haeres dotem totam solvere tenetur, *l. Maritum 12. ff. Solutio matrim.* Tertio, licet creditori suo particularem solutionem facere nequeat debitor defunctus, id tamen permissum est ejus heredibus; cum pro parte sua singuli conveniantur, *l. Planè 3. ff. Famil. heredit.* Quarto eòdem prorsus modò, licet legatum pro parte acceptare, & pro parte repudiare nequeat legatarius, *l. Nam absurdum 7. ff. de Bonis libert.* id tamen possunt plures ejus haeres; ut eorum unus partem suam acquirat, alter suam

repudiet, *l. Legatarius 38. pp. ff. de Legat. 1.*

Sed etiam hæ instantiæ, autorem & successorem diverso Jure centeri, vel uti, non persuadent. Prima desumpta ex *c. §. l. fin. cit.* quia donationis revocanda jus heredi ideo denegatur; quòd injuriam à donatario ingrato sibi illatà defunctus, peccatorum suorum venià à Deo facilius obtinenda fiduciis, remisisse ex ipsa tacurnitate praesumatur, *Glossa in c. fin. cit. V. Et enim, juxta dicta Lib. 3. tit. 24. n. 32.* jus autem semel remissum ab eo etiam, qui remisit; ac proinde etiam ab herede in iudicium deduci amplius non possit, *can. Quia periculosum 7. q. 1. §. l. Quareitur 14. §. 9. ff. de Edilit. Edict.*

Altera; quia illud mariti privilegium, cum merè personale sit, ejus personam non egreditur, *l. Quia tale 23. ff. Solutio matrim. §. Reg. Privilegiu 7. hic: sicut eam non egreditur & haeredem non afficit ratio honestatis ac reverentiæ maritalis, virum ultra id, quod commodè potest, cogi, & alimentis quoque privari non permittentis, Zasius in l. Quia tale cit.*

Tertia; quia haeres, quatenus est haeres, & defuncti personam repræsentat, eòdem jure utitur, quò defunctus; cum enim pro parte tantum haeres sit, & pro parte solum teneatur, pro parte solvendo totum, quod debet, etiam ipse solvit non minus, quàm id facit defunctus; cum, quod debet, totum solvat.

Postrema; quia legatarii heredibus id Jure permittitur ex praesumpta voluntate defuncti: qui, sicut ab eodem legatario legatum pro parte acceptari & pro parte repudiari noluit; quòd testatoris iudicium ab eo in parte comprobati & in parte everti, conveniens, non sit. *l. Nam absurdum cit.* sic verisimiliter, pluribus legatarii heredibus divisionem, si de ea cogitasset, permissurus fuisse, praesumitur.

2. *Concertationi* 10. de *Appellat* in 6. Ut *Lib. 2. tit. 28. art. 7.* est dictum, & obser-
sicut ea permiffa est pluribus legatariis;
ut, unò sibi relictum repudiante, alter si-
bi relictum valeat acceptare; quòd inter
plures difficiliùs communio quam, divisio
habeat locum, *Zafius in l. Legatarius tit.*
n. 3. & Peckius hic n. 11. ad 9. Accedit;
quòd, etsi legatarius sibi relictum pro
parte acceptare & pro parte repudiare
non potuerit, totum tamen semel acce-
ptatum diuisi cedere vel tradere non pro-
hibeatur; ac proinde, quòd hæredibus, ipsi
quoque fuerit permiffum.

REGULA XLVII.

*Præsumitur Ignorantia, ubi Sci-
entia non probatur.*

SUMMARIUM.

1. *Sermo est de ignorantia facti.*
2. *Sensus & ratio Regule:*
3. *Cui in omni materia est locus.*
4. *Instantia, ex Jure deprompta,*
5. *Eam firmant ac declarant.*

1. **F**ACTI, non Juris ignorantiam excu-
sare ac prodesse, liquet ex jam de-
clarata *Regula 13. in 6.* cujus, quia
præfens ulterior quædam expli-
catio est, ipsa quoque de Facti, non de Ju-
ris ignorantia procedit, *Dynus & Strein
hic uterque n. 1.* Unde

2. Illius sententiæ consentaneus hic pro-
positæ *Regulæ* sensus est, *Ea, qua in facto
confistunt, in dubio quis ignorare præsu-
mitur: nisi ejus scientiam habuisse probe-
tur, aut certè factum proprium, pub-
licum, valde ponderosum, aut tale sit,
quòd scire & intelligere ex officio debuit &
mediocri diligentia adhibita potuit: ut
in ignorante locum habeat Regula, Non*

*potest esse Pastoris excusatio. Si lupus ovem
comedit & pastor nescit: quæ est S. Gre-
gorii M. & decima ex relatis à Grego-
rio IX.*

Ratio *Regulæ* sic explicatæ est;
quòd eorù, quæ extra nos sunt, scientia no-
bis non congenita, sed acquisita: & fa-
cta hominum penè infinita sint; ut ple-
rumq; etiam callidissimos latere soleant,
l. In omni 2. ff. de I. & F. I. ut proinde
in dubio, sicut ipsa facta, *In bello 12. §.*
2. ff. de Captiu. & postlim. sic etiam
factorum alienorum, quæ publica aut
valde ponderosa non sunt, & scire quis
non tenetur, scientia non præsumatur,
eamque acquisitam, sit probandum. 3.

Atque hæc præsumptio non solum
ætati minori & sequiori ac fragiliori se-
xui: nec militibus duntaxat & rudibus,
in quibus ipsius Juris ignorantia tolera-
tur: sed aliis quoque, & in humanis
negotiis omnibus patrocinatur usque a-
deo; ut, servum suum militiæ esse adscri-
ptum, dominus, *l. Super servis 6. C. Qui
milit. pos.* se tutorem constitutum, ipse
tutor non scisse, *l. Hoc autem 6. ff. de Pe-
riculo tutor. & Princeps* etiam statuta à
communi Jure deviantia ignorasse præsu-
matur, *c. 1. de Constitut. in 6.* Hinc le-
gatario, cui rem v.g. fundum alienum
Titius legârat, fundum ejusque æstima-
tionem ab hærede petenti imponitur o-
mnis probandi quòd, fundum esse alienum,
Titius sciverit, *l. Verius 21. ff. de Pro-
bat.* luculentò argumentò; quòd, eum
esse alienum, Titius ignorasse præsumatur,
si id scisse non probetur. Sic etiam pars
litigans, à judicio non contumaciter ab-
sens, ignorasse præsumitur, in eo contra
se latam sententiam definitivam; ut, nisi
ejus contra se latæ scientiam habuisse pro-
betur, decendii, à die non latæ, sed no-
tæ sententiæ currentis, lapsus ipsi fatalis
non sit *l. 1. §. fin. ff. Quando appell. sit &
vat Gaill.*